

Evaluarea în învățământul preuniversitar de la teorie la practică

Prof. înv. preșcolar, Sasu Daniela
Școala Gimnazială „Maior Ioan Murgescu”
Com. Smîrdan, jud. Tulcea

Evaluarea nu este un scop în sine ci trebuie să conducă la optimizarea întregului proces desfășurat în școală. Ea trebuie să fie formativă și să dezvolte un proces de autoevaluare. Calitatea presupune mișcare și de aceea evaluarea nu trebuie să se rezume doar la un singur instrument, ci să se refere la o serie de tehnici cât mai diverse, incluzând și procese negociative. Lipsa alternativelor creează rutină, conformism și nu duce la completa dezvoltare a personalității.

Evaluarea preșcolară este un proces în care trebuie negociate și consensuate diferitele interese, valori și puncte de vedere, între profesor și preșcolar. Preșcolarul are un rol pasiv, iar evaluarea este centrată pe rezultatele muncii sale.

Evaluarea participativă are la bază responsabilitatea împărtășită între preșcolar și profesor. Se pune accentul pe cooperare, pe colaborare și pe procesul învățării. Preșcolarul, ca evaluator, învață să cunoască și își construiește învățarea. Este stimulat activismul și implicarea atât în procesele de învățare cât și în cele de elaborare a criteriilor și indicatorilor de evaluare.

Noțiunea de evaluare își lărgeste sfera de cuprindere. Mai mult decât atât, evaluarea realizată asupra procesului desfășurat în grădiniță este o evaluare continuă, un proces permanent derulat asupra situațiilor diverse și în contexte diferite. Ea tinde să se extindă, cuprinzând informații, idei, valori dobândite și în afara sistemului de învățământ, capacități dezvoltate și exersate prin activități desfășurate extrașcolar, nonformal sau informal. Acestea facilitează de multe ori învățarea formală contribuind la clădirea personalității în toate dimensiunile ei.

Evaluarea continuă, permanentă este o premisă a dezvoltării capacității de autoevaluare la elevi, pregătind saltul de la instruire la autoinstruire, de la educație la autoeducație.

Noile direcții de dezvoltare a evaluării în pedagogia postmodernistă, reclamă transferul de la evaluarea centrată pe control, la evaluarea centrată pe învățare sau altfel spus, de la evaluarea centrată pe inițiativa profesorului de a controla, la cea care pune accentul pe inițiativa preșcolarului de a reflecta la propriul proces de cunoaștere, învățând din greșeli.

Evaluarea trebuie privită ca un proces care promovează învățarea și nu ca un control extern, realizat de către profesor, asupra „a ceea ce face” și „cum face elevul”. Ea necesită o mai bună atenție, atât din partea profesorului cât și din partea preșcolarului, asupra proceselor care au loc în învățare, asupra cauzelor care determină erorile și asupra factorilor favorizanți ai cunoașterii.

Din această perspectivă, în actul evaluativ, important este cum se implică preșcolarul în optimizarea propriei învățări. Evaluarea capătă astfel valențele unui proces reflexiv prin care cel care învață devine conștient de propriile acte și de el însuși, de propriile capacități, iar profesorul se transformă într-un ghid care-l orientează spre atingerea obiectivelor informativ formative.

Evaluarea trebuie să fie tolerantă și să includă valorile multiculturală. Acest fapt solicită toleranță și respect față de varietatea și diversitatea metodelor folosite. Preșcolarul alegând-o pe cea care i se potrivește mai bine. Evaluarea polivalentă constă tocmai în această ofertă de alternative diferențiate.

Scopul comun al metodelor de evaluare este cel de dezvoltare al capacității de autoevaluare la elevi și preșcolari, de ameliorare și corectare mai mult decât de sancționare.

Modul în care este și se simte evaluat preșcolarul influențează performanțele și reușita sa școlară. Practicile evaluative ale cadrului didactic pot determina instaurarea în grupă a unor relații între colegi de tip ierarhic. Poziția pe care el crede că o ocupă pe o scală de evaluare, elaborată de profesor, în comparație cu ceilalți (pe baza rezultatelor școlare efective), are consecințe asupra funcționării cognitive.

Cunoașterea rezultatelor, a criteriilor de evaluare, îi face pe preșcolari mai conștienți și îi motivează să se implice în sarcină. O evaluare eficientă trebuie să asigure un flux continuu de informații, să înlăture pe cât posibil barierele în comunicare, să poată fi înțeleasă de către toți participanții și să ofere posibilități de îmbunătățire a rezultatelor.

O posibilitate de a spori eficiența evaluărilor școlare este de a muta accentul de pe măsurarea produselor, pe constatarea efectelor acțiunilor și pe stimularea capacității de autoevaluare.

Evaluare eficientă are loc atunci când este:

- o experiență de învățare;
- motivantă, nestresantă, o bucurie;
- mai mult constructivă decât distructivă;
- bazată pe dialog;
- concentrată pe ceea ce s-a învățat și nu pe ceea ce s-a greșit;
- desfășurată încă de la începutul programului, consiliind și ameliorând pe parcurs și nu doar la sfârșit;
- clară, explicită;

Profesorul poate fi mulțumit de evaluarea efectuată:

- când rezultatele sunt conforme cu obiectivele;
- dacă preșcolarul înțelege mai bine cum trebuie să învețe;
- dacă preșcolarii au dobândit cunoștințele necesare și au posibilitatea de a-și îmbunătăți activitatea pentru a evita erorile;
- dacă preșcolarul poate reflecta asupra propriilor rezultate, realizând autoevaluarea procesului de învățare, a activității desfășurate și a rezultatelor obținute;
- dacă preșcolarul e conștient de existența mai multor perspective și e deschis variantelor noi de activitate;
- dacă evaluarea nu induce stres participanților;
- dacă preșcolarii vor să fie din nou evaluați.

Pentru îmbunătățirea activităților prin forțe proprii este necesar ca preșcolarul să-și dezvolte capacitățile autoevaluative, să învețe să-și identifice și să-și exprime interesele și necesitățile, să-și stabilească obiectivele și să-și realizeze un plan de acțiune pentru activitățile de cunoaștere pe care dorește să le întreprindă.

Din acest punct de vedere, rolul profesorului – evaluator este mai mult de facilitator care contribuie la formarea preșcolarilor săi pentru a deveni conducătorii propriilor evaluări. Pentru atingerea acestui deziderat, preșcolarul trebuie să-și contureze propriile obiective de învățare, să participe la stabilirea criteriilor de evaluare.